

**“Ik kon weer
naar muziek luisteren.”**

Esthetische competentie van geestelijk verzorgers

Martin Walton

Protestantse Theologische **Universiteit**
Amsterdam Groningen

‘t Esthetische in de beroepsstandaard

Motivatie hing samen met 3 observaties:

1. Cliënten spreken over betekenis van natuur en cultuur en over zintuiglijke en lichamelijke ervaringen.
2. Fysieke omgeving heeft invloed op cliënten, gevangenen, militairen.
3. Geestelijke verzorgers werken met verbeelding, kunst en zintuiglijke werkvormen.

Evidence voor 't esthetische

1. Analyse:
aandacht voor ruimte en tijd,
omgeving en lichaamsbeleving
2. Begeleiding:
aanbieden van zintuiglijke middelen
en kunstzinnige interventies
3. Effecten:
opmerken van esthetische
uitkomsten

Lichamelijkheid & Zinnelijkheid

1. Zintuigen/Zinnen als
instrumenten van afstemming
2. Zinnen als indicatoren van
lichaamsbeleving
3. Zintuigen als getuigen van zin
4. Zintuigen als geleiders van
(her)oriëntatie

*Love's mysteries in souls do grow,
but yet the body is the book.
John Donne*

Geestelijke verzorging

- a. is divers van *aard*: creatief, reflexief, intersubjectief, integrerend en transcenderend,
- b. kan verschillende *vormen* aannemen: narratief, mythisch, poëtisch, metaforisch, symbolisch, filosofisch of theologisch,
- c. bestrijkt een breed *handelingspectrum*: presentie, ritueel, verhaal, meditatie, reflectie, dans, dialoog, vieren, kunst en dagelijkse gewoonten,
- d. geeft *uitdrukking* aan: verwondering, verontwaardiging, verbijstering, verwachting, verbeelding, verantwoording en vertrouwen,
- e. heeft betrekking op aspecten van menselijke *existentie*: lichamenlijk, psychisch en sociaal
- f. én van menselijke *vermogens*: cognitief, emotioneel, gedragsmatig en fysiek/zintuiglijk.

Geestelijke verzorging

- a. is divers van *aard*: **creatief**, reflexief, intersubjectief, integrerend en transcenderend,
- b. kan verschillende *vormen* aannemen: narratief, mythisch, **poëtisch**, metaforisch, symbolisch, filosofisch of theologisch,
- c. bestrijkt een breed *handelingspectrum*: presentie, ritueel, verhaal, meditatie, reflectie, **dans**, dialoog, vieren, **kunst** en dagelijkse gewoonten,
- d. geeft *uitdrukking* aan: verwondering, verontwaardiging, verbijstering, verwachting, **verbeelding**, verantwoording en vertrouwen,
- e. heeft betrekking op aspecten van menselijke *existentie*: **lichamenlijk**, psychisch en sociaal
- f. én van menselijke *vermogens*: cognitief, emotioneel, gedragsmatig en **fysiek/zintuiglijk**.

Esthetische competentie

- het kunnen waarnemen van ervaringen van mensen met ruimte en tijd, met omgevingsfactoren en lichamelijkheid;
- het kunnen reflecteren op de betekenis hiervan voor hun zingeving;
- het kunnen hanteren van zintuiglijke en kunstzinnige werkvormen in relatie tot zinervaringen en levensbeschouwing;
en ...

Esthetische competentie (2)

- het kunnen bijdragen aan en bevorderen van een schone en zinnelijke omgeving voor vieren en bezinnen, leven en werken, passend bij de doelgroep.

OP NIEUW

Grond worden,
 gras, kever, ochtendnevel
 smaak aan de tong van het grazend
 ,vee en vlees zijn, weer.
 mest en molshoop worden,
 bliksemvis in de sloot,
 maar zo mogelijk
 volle aar, zwellende korrel;
 en gegeten worden
 om man te zijn, vrouw te zijn,
 ja vooral opnieuw mens te zijn
 en zichzelf in liefde te verzamelen.

Gedicht: Jan Elburg
 Beeld: Theo Kuijpers

Gedichten

Jehoash, 'Het niet gezongen lied', in: W. Bril. *Sprakeloos Water. Spiegel van de moderne Jiddische poëzie*, Amsterdam 2007, 123.

Jan Arends, 'Ik ben de dorst van het water', in: *Vrijgezel op kamers. Verzameld werk*, Amsterdam 2003, 368-369.

Peter van der Linden, 'Een verlangen naar verlengen', in: G.H.M. Haverkort, e.a. (red.), *Geen gebruiksaanwijzing. Gedichten*, Deventer 2005, 93.

Jan Arends, 'Wie ziet dat de vogel vliegt', in: Th. Wierema & N. Keuning (red.), *Vrijgezel op kamers. Verzameld werk*, Amsterdam 2003, 568-569.

Jan Elburg, 'Opnieuw', in: *Gedichten 1950-1975*, Amsterdam 1975, 171. Beeld: Theo Kuijpers, Plint.